

PARTNERSKAB FOR FRED
10-11 jan. 1994

NATO
OG
DET
NYE
EUROPA

Atlantsammenslutningen

Topmødet 10.-11. januar 1994. Bageste række fra venstre mod højre: E. Balladur, Frankrig, H. Kohl, Tyskland, A. Papandreou, Grækenland, D. Oddsson, Island, C.A. Ciampi, Italien, J. Santer, Luxembourg, R.F.M. Lubbers, Holland, G.H. Brundtland, Norge, A.C. Silva, Portugal. Forreste række: P. Nyrup Rasmussen, Danmark, J. Chretien, Canada, J-L. Dehaene, Belgien, F. Mitterand, Frankrig, M. Wörner, NATO, B. Clinton, USA, J. Major, England, T. Ciller, Tyrkiet, F. Gonzales-Marquez, Spanien.

Underskriftsceremonien ved topmødet 10/11. januar 1994. Præsident Bill Clinton og udenrigsminister Warren Christopher, USA

Forord

Topmøder betegnes ofte som historiske, og NATO-topmødet i Bruxelles den 10.-11. januar 1994 er blevet betegnet som det vigtigste siden Alliancens oprettelse i 1949. Det mener jeg egentlig er rigtigt. Med dette topmøde blev grundlaget lagt for nogle udviklinger, som kan ændre Alliancen grundlæggende.

Jeg vil her vælge et af de emner ud, som efter min opfattelse var blandt topmødets helt centrale – Alliancens åbning mod Øst-europa.

De tidligere Warszawapagt-lande og de nye lande, som er opstået på ruinerne af det tidligere Sovjetunionen, havde før topmødet banket på NATO's dør. De følte, at de befandt sig i et sikkerhedspolitisk tomrum efter Warszawapagtens ophør.

Columbus-ægget blev det amerikanske initiativ om Partnerskab for Fred. Dette partnerskab betyder samarbejde på en række militære, men også politiske områder.

Alle NACC-landene, dvs. også Rusland, og de neutrale lande inviteres til at indgå partnerskabsaftaler med NATO. Aftalerne vil omfatte samarbejde om demokrativering af forsvaret, fælles planlægning, øvelser og deltagelse i fredsbevarende operationer. Skulle et partnerskabsland føle sin sikkerhed truet, vil det kunne regne med politiske konsultationer med NATO.

Modellen er fleksibel, fordi den kan tilpasses i forhold til det enkelte land. Den lader det være op til det enkelte lands vilje og

*Statsminister
Poul Nyrup Rasmussen*

formåen at bestemme tempoet i en gradvis tilknytning til NATO.

Partnerskabsmodellen indebærer et perspektiv om medlemskab. Vi bekræftede på topmødet Alliancens åbenhed over for medlemskab fra andre europæiske lande, og jeg tror, at nogle af de partnerskabslande, der står os nærmest, vil blive medlemmer af NATO. Men det er en proces, hvor vi må tage hensyn til den politiske og sikkerhedsmæssige udvikling i hele Europa.

Det var vigtigt for os, at vi ikke skabte nye skillelinier i Europa.

Partnerskab for Fred tager alle disse hensyn i betragtning. Med Partnerskab for Fred har NATO atter vist sin evne til at omstille sig til de aktuelle sikkerhedspolitiske behov.

NATO forbliver dermed den afgørende sikkerhedspolitiske ramme i Europa.

Paul Nyrup Rasmussen

**NATO og det nye Europa:
Partnerskab for Fred,
10.-11. januar 1994.**

Oplag: 26.000 ekspl. Marts 1994

Grafisk Produktion:

Peter Blay Graphic Communication

Tryk: Scanprint a/s

Fotos: NATO Photos

Redaktion: Troels Frøling

Udgiver: Atlantsammenslutningen

Postboks 2521

2100 København Ø

Tlf. 39 27 19 44

Yderligere eksemplarer kan rekvireres
hos Atlantsammenslutningen

Stats- og regeringschefernes erklæring ved Det Nordatlantiske Råds møde i NATO-hovedkvarteret i Bruxelles den 10. og 11. januar 1994.

1 Vi, stats- og regeringscheferne i Den Nordatlantiske Alliances medlemslande, er samlede i Bruxelles for at forny vor Alliance i lyset af de historiske forandringer, som påvirker hele det europæiske kontinent. Vi glæder os over det nye samarbejdsklima, som er brudt frem i Europa med slutningen af den periode af verdensomspændende konfrontation, som gav sig udslag i den kolde krig. Vi må imidlertid konstatere, at andre årsager til ustabilitet, spænding og konflikt er opstået. Vi bekræfter derfor vor Alliances stadige gyldighed og nødvendighed. Den bygger på et stærkt transatlantisk bånd som et udtryk for en fælles skæbne. Den afspejler, at en europæisk sikkerheds- og forsvarsidentitet gradvist er ved at blive opbygget som et udtryk for et modent Europa. Som det fremgår af Artikel 2 i Washington Traktaten¹, bygger den på et tæt samarbejde på alle områder.

På basis af beslutningerne i London og Rom samt vort nye Strategiske Koncept påtager vi os at tage initiativer, som har til formål at bi-

? Hvad er den internationale baggrund for NATO's topmøde?

At der er opstået et nyt samarbejdsklima i Europa, men at der også er fare for nye konflikter.

Hvad blev resultatet?

- at NATO vil tilpasse sin politiske og militære struktur,
- at NATO er åben for nye medlemmer,
- at NATO vil samarbejde gennem partnerskabsaftaler,
- at NATO vil øge indsatsen mod masseødelæggelsesvåben.

¹ Traktaten som NATO bygger på. Undertegnet i 1949.

*¹ Combined (multinationale),
Joint (værnsfælles), Task Forces
(indsatsstyrke).*

*Stærke transatlantiske bånd
er NATO's fundament. Til-
stedeværelsen af amerikanske
styrker i Europa er cen-
tral – også for de nye demo-
kratier i Øst.*

drage til varig fred, stabilitet og trivsel i hele Europa, således som det altid har været vor Alliances grundlæggende mål. Vi er blevet enige om:

- at tilpasse Alliancens politiske og militære strukturer yderligere, således at de afspejler det fulde omfang af roller og den kommende udvikling af en europæisk sikkerheds- og forsvarsidentitet, samt at godkende konceptet om CJTF¹;
- at bekræfte, at Alliancen forbliver åben for medlemskab af andre europæiske lande;
- at iværksætte et betydeligt initiativ gennem Partnerskab for Fred, hvor vi opfordrer partnere til sammen med os at gøre en politisk og militær indsats, som vil virke sideløbende med Alliancen;
- at intensivere vor indsats imod spredningen af masseødelæggelsesvåben og deres fremføringsmidler.

2 Vi bekræfter atter vort stærke engagement i det transatlantiske bånd, som er NATO's grundvold. Fortsat betydelig tilstedeværelse af amerikanske styrker i Europa er et grundlæggende aspekt i dette bånd. Alle vore lande ønsker, at USA's og Canadas direkte engagement i europæisk sikkerhed skal fortsætte. Vi konstaterer, at dette også er det udtrykte ønske i de nye demokratier mod øst, som i den transatlantiske forbindelse ser et ubrydeligt pant på sikkerhed og stabilitet i hele Europa. Yderligere integration af de central- og østeuropæiske lande og det tidligere Sovjetunionen i et helt og frit Europa kan ikke lykkes uden stærk, aktiv deltagelse af alle lande i Alliancen på begge sider af Atlanten.

3 I dag bekræfter og fornyer vi dette bånd mellem Nordamerika og et Europa, som er i færd med at udvikle en fælles udenrigs- og

sikkerhedspolitik og påtage sig et større ansvar for forsvarsspørgsmål. Vi byder Maastricht Traktatens ikrafttræden og Den Europæiske Unions iværksættelse velkommen, da de vil styrke den europæiske søjle i Alliancen og give den mulighed for at yde et bedre koordineret bidrag til den allierede politik. Vi bekræfter, at Alliancen er det væsentligste forum for konsultationer mellem medlemmerne samt for vedtagelse af enhver politik, der vedrører de sikkerheds- og forsvarsmæssige forpligtelser, som underskriverne af Washington Traktaten har påtaget sig.

4 Vi giver vor fulde støtte til udviklingen af en europæisk sikkerheds- og forsvarsidentitet, der, som krævet i Maastricht Traktaten, på længere sigt og med henblik på skabelsen af en fælles forsvarspolitik inden for Den Europæiske Union vil kunne føre til et fælles forsvar, som er foreneligt med Alliancens. Den kommende europæiske sikkerheds- og forsvarsidentitet vil styrke den europæiske søjle i Alliancen samt forstærke den transatlantiske forbindelse, samtidig med at den vil gøre det muligt for de europæiske allierede at påtage sig et større ansvar for deres fælles sikkerhed og forsvar. Alliancen og Den Europæiske Union har fælles strategiske interesser.

5 Vi støtter en styrkelse af den europæiske søjle i Alliancen gennem Den Vesteuropæiske Union (WEU)¹, der er under udvikling som Den Europæiske Unions forsvarskomponent. Alliancens organisation og ressourcer vil blive justeret for at gøre dette lettere. Vi glæder os over det tætte og voksende samarbejde mellem NATO og WEU, som er gennemført på basis af enighed om principper om komplementaritet og gennemsigtighed.

NATO bifalder, at Europa udvikler en fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. Men NATO bekræfter også, at organisationen er det vigtigste samarbejdsforum for medlemmernes sikkerhed.

? Hvad er en europæisk sikkerheds- og forsvarsidentitet?

Det er, at europæerne påtager sig større ansvar for deres sikkerhed. Det kaldes også den europæiske søjle i NATO,

som Den Vesteuropæiske Union kan være med til at styrke.

¹ Western European Union, WEU. Oprettet i 1948.

NATO er parat til at stille sine aktiver til rådighed for WEU-landene. Aktiverne skal kunne bruges af disse lande, men skal stadig være en del af NATO.

De europæiske multinationale styrker¹ har også en vigtig rolle.

¹ Militært samarbejde mellem europæiske stater.

Forsvar af medlemslandene er NATO's primære funktion. NATO vil samtidig støtte FN- og CSCE-operationer med sin ekspertise.

² Forenede Nationer. Oprettet 1945.

³ Konferencen om Sikkerhed og Samarbejde i Europa. Indledt i 1973.

Ved fremtidige kriser vil NATO og WEU, evt. ved fælles rådsmøder, drøfte, hvorledes disse skal gribes an.

6 Vi er derfor rede til, på basis af konsultationer i Det Nordatlantiske Råd, at stille Alliancens kollektive strukturer til rådighed for WEU-operationer, som de europæiske allierede måtte påtage sig til fremme af deres fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. Vi støtter udviklingen af adskillelige, men ikke adskilte ressourcer, som vil kunne opfylde de europæiske krav og bidrage til Alliancens sikkerhed. Bedre europæisk koordination og planlægning vil også styrke den europæiske søjle og selve Alliancen. Integrerede, multinationale, europæiske strukturer, således som de vil blive udbygget inden for rammerne af den videre udvikling af en europæisk sikkerheds- og forsvarsidentitet, vil ligeledes spille en stadig vigtigere rolle i styrkelsen af de allieredes evne til at arbejde sammen om et fælles forsvar og andre opgaver.

7 For at opfylde vore fælles transatlantiske sikkerhedskrav vil NATO i stigende grad skulle påtage sig missioner ud over de traditionelle, grundlæggende opgaver vedrørende medlemslandenes fælles forsvar, som vedbliver med at være en kernefunktion. Vi bekræfter vort tilbud om, ud fra det enkelte tilfælde og i overensstemmelse med vore egne procedurer, at støtte fredsbevarende og andre operationer under FN's² Sikkerhedsråds myndighed eller under CSCE's³ ansvar, herunder at stille Alliancens ressourcer og ekspertise til rådighed. Eventuel deltagelse i sådanne operationer eller opgaver vil afhænge af medlemsstaternes beslutninger i henhold til de nationale forfatninger.

8 På denne baggrund må NATO fortsætte tilpasningen af sin kommando- og styrkestruktur i overensstemmelse med kravene om fleksible og rettidige reaktioner, som de fremgår af Alliancens Strategiske Koncept. Der vil også være behov for en styrkelse af den europæiske søjle i Alliancen ved at lette adgangen til brug af vore militære ressourcer for NATO og europæiske/WEU operationer, og ved at bistå ikke-NATO partnerses deltagelse i fælles fredsbevarende operationer og øvrige situationer forudset under Partnerskab for Fred.

9 På foranledning af NATO's militære myndigheder pålægger vi derfor Det Nordatlantiske Råds faste repræsentanter at undersøge, hvorledes Alliancens politiske og militære strukturer og koncepter kan udbygges og indrettes, så Alliancens opgaver kan varetages mere effektivt og fleksibelt, herunder bevarelse af freden, at samarbejdet med WEU forbedres og at den europæiske sikkerheds- og forsvarsidentitet, som er under udvikling, afspejles. Som et led i denne proces godkender vi konceptet om CJTF som et middel til at lette planlagte operationer, herunder operationer med deltagelse af nationer uden for Alliancen. På foranledning af NATO's militære myndigheder har vi foreslået Det Nordatlantiske Råd at udvikle dette koncept og etablere den nødvendige kapacitet. Rådet vil, på foranledning af NATO's militære myndigheder og i koordinering med WEU, arbejde på gennemførelsen af dette, således at der skabes adskillelige, men ikke adskilte, militære ressourcer, som vil kunne benyttes af NATO eller WEU. Det Nordatlantiske Råds faste repræsentanter vil rapportere om gennemførelsen af disse beslutninger til ministrene ved deres næste ordinære møde i juni 1994.

NATO's tilpassede kommando- og styrkestruktur vil i fremtiden kunne bruges

- af NATO selv,
- af Europa og WEU,
- af NATO i samarbejde med partnerskabslande.

Topmødedeltagerne beder Det Nordatlantiske Råd om at iværksætte NATO's seneste tilpasning.

? Hvad går den seneste tilpasning ud på?

Som noget nyt godkendes begrebet om CJTF. Disse styrker er mere effektive og gør det muligt at gennemføre operationer, hvor nogle eller alle NATO-medlemmer samt stater uden for NATO deltager.

NATO støtter aktivt CSCE's konfliktforebyggende tiltag, men også principielt initiativer til forebyggende diplomati i CSCE,

¹ Undertegnet af CSCE-landene i 1975 vedrørende Øst-Vest-forholdet.

² Undertegnet af CSCE-landene i 1990.

og som foreslået af Den Europæiske Union med et forslag om en stabilitetspagt for Europa.

NATO er positiv over for nye medlemmer fra Østeuropa. De kan optages under hensyntagen til udviklingen af sikkerheden i hele Europa.

10 Vor egen sikkerhed er uløseligt forbundet med alle andre europæiske staters sikkerhed. Konsolidering og bevarelse på hele kontinentet af demokratiske samfund og deres frihed fra enhver form for tvang eller trusler er derfor et direkte og væsentligt anliggende for os, således som det er for alle andre CSCE-stater, som har underskrevet Helsingfors Slutakten¹ og Paris Charteret². Vi har fortsat en stærk forpligtelse til yderligere at styrke CSCE, den eneste organisation, der omfatter alle europæiske og nordamerikanske lande, som et instrument, der varetager forebyggende diplomatisk aktivitet og konfliktforebyggelse, samarbejde om sikkerhed samt fremme af demokrati og menneskerettigheder. Vi støtter aktivt bestræbelserne på at styrke CSCE's operative muligheder for varsling, konfliktforebyggelse og krisestyring.

11 Som led i vore bestræbelser på at fremme forebyggende diplomatisk aktivitet byder vi EU's forslag om en pagt om stabilitet i Europa velkommen. Vi vil bidrage til dens udarbejdelse og ser frem til åbningskonferencen i Paris til foråret.

12 Med udgangspunkt i det nære og langvarige partnerskab mellem nordamerikanske og europæiske allierede har vi en forpligtelse til at øge sikkerheden og stabiliteten i hele Europa. Vi ønsker derfor at styrke båndene til de demokratiske stater mod øst. Vi bekræfter påny, at Alliancen, som det fremgår af Artikel 10 i Washington Traktaten, vedbliver at være åben over for medlemskab af andre europæiske stater, som opfylder betingelserne for at fremme traktatens principper og bidrage til hele det nordatlantiske områdes sikkerhed. Vi forventer og ser gerne en udvidelse af NATO, som vil omfatte demokratiske stater øst for os, som

et led i en udviklingsproces, der tager den politiske og sikkerhedsmæssige udvikling i hele Europa i betragtning.

13 Vi har besluttet at iværksætte et øjeblikkeligt, praktisk program, som vil ændre forholdet mellem NATO og de deltagende lande. Dette nye program går videre end dialog og samarbejde til at skabe et virkeligt partnerskab – et Partnerskab for Fred. Vi indbyder de andre stater, som deltager i Det Nordatlantiske Samarbejdsråd (NACC)¹, og andre CSCE lande, som kan og vil bidrage til dette program, til at indgå i dette partnerskab med os. Aktiv deltagelse i Partnerskab for Fred vil spille en vigtig rolle i udviklingsprocessen henimod en udvidelse af NATO.

14 Partnerskab for Fred, som vil virke under Det Nordatlantiske Råds myndighed, vil smede nye sikkerhedsforbindelser mellem Den Nordatlantiske Alliance og dens Partnere for Fred. Det Nordatlantiske Råd vil indbyde partnerstaterne til at deltage i politiske og militære organer ved NATO-hovedkvarteret vedrørende partnerskabsaktiviteter. Partnerskabet vil udvide og styrke politisk og militært samarbejde i hele Europa, øge stabiliteten, mindske truslen mod freden, og bygge stærkere relationer op ved at fremme en atmosfære af praktisk samarbejde og engagement i de demokratiske principper, som vor Alliance bygger på. NATO vil konsultere med enhver aktiv deltager i partnerskabet, som måtte fornemme en direkte trussel mod sin territoriale integritet, politiske uafhængighed eller sikkerhed. I et tempo og et omfang, der bestemmes af den enkelte deltagende stats mulighed og ønske, vil vi arbejde konkret på større gennemsigtighed i forsvarsbudgetterne, fremme af demokratisk kontrol med for-

Som første skridt mod medlemskab inviteres de nuværende NACC- og andre CSCE-lande til at indgå i et partnerskab med NATO.

¹ North Atlantic Cooperation Council. Heri deltager NATO-landene og lande fra den tidligere Warszawapagt.

Partnerskab for Fred (PFF) vil

- udvide politisk og militært samarbejde i hele Europa,*
- øge stabiliteten,*
- mindske truslen mod fred,*
- bygge stærke relationer op.*

? Giver Partnerskab for Fred en sikkerhedsgaranti?

Nej, ikke automatisk. Men hvis partnerskabslandet føler sig truet, kan det konsultere med NATO.

? Hvad kan partnerskabslandet og NATO opnå med en aftale?

Partnerskabslandet og NATO vil gennem en aftale

kunne opnå:

- gennemsigtighed i forsvarsbudgetterne,
- demokratisk kontrol med forsvarsministerierne,
- fælles planlægning og militærøvelser med NATO og
- mulighed for at operere sammen med NATO-styrker.

? Hvordan vil det militære samarbejde foregå?

- i form af feltøvelser m.h.p. fredsbevarende operationer og
- ved at sende faste forbindelsesofficerer til NATO's hovedkvarter og SHAPE¹.

¹ Supreme Headquarters Allied Powers Europe. NATO's militære hovedkvarter beliggende i Mons syd for Bruxelles.

? Vil NACC-samarbejdet fortsætte?

Ja. Og NACC-partnere og andre partnerskabsdeltagere vil få tilbudt faciliteter i NATO.

NATO vil intensivere indsatsen mod spredning af masseødelæggelsesvåben.

svarsministerierne, fælles planlægning, fælles militære øvelser, og på at skabe mulighed for at operere sammen med NATO- styrker på områder som fredsbevarelse, eftersøgnings- og redningsaktioner samt humanitære operationer eller andet, som måtte blive aftalt.

15 Med henblik på at fremme et tættere militært samarbejde og interoperabilitet foreslår vi inden for rammerne af partnerskabet at foretage fredsbevarende feltøvelser fra 1994. For at koordinere fælles militære aktiviteter inden for partnerskabet opfordrer vi partnerskabsstaterne til at sende faste forbindelsesofficerer til NATO-hovedkvarteret og en særskilt partnerskabs-koordinationscelle i Mons (Belgien), som under Det Nordatlantiske Råds myndighed kan foretage den militære planlægning i forbindelse med gennemførelsen af partnerskabsprogrammerne.

16 Siden NACC blev dannet for to år siden, har det udvidet dybden og omfanget af sine aktiviteter betydeligt. Vi vil sammen med alle vore NACC-partnere fortsætte med at arbejde på at skabe samarbejdsforbindelser inden for hele spektret af Alliancens aktiviteter. Med udvidelsen af NACC's aktiviteter og skabelsen af Partnerskab for Fred har vi, for at forbedre de indbyrdes arbejdsrelationer og mulighederne for et tættere samarbejde, besluttet at tilbyde personel fra NACC-lande og andre partnerskabs-deltagere permanente faciliteter ved NATO hovedkvarteret.

17 Spredning af masseødelæggelsesvåben og deres fremføringsmidler udgør en trussel mod den internationale sikkerhed og giver anledning til bekymring i NATO. Vi har besluttet at styrke og øge NATO's politiske og forsvarsmæssige tiltag mod spredning under hen-

syntagen til det allerede igangværende arbejde i andre internationale fora og institutioner. Med henblik herpå bestemmer vi, at de rette fora i Alliancen allerede nu skal påbegynde arbejdet med at udvikle de overordnede rammer for, hvorledes igangværende forebyggende bestræbelser kan styrkes, samt for, hvordan man kan reducere spredningstruslen og træffe beskyttelsesforanstaltninger.

18 Vi lægger afgørende vægt på fuldstændig og rettidig iværksættelse af eksisterende våbenkontrol- og nedrustningsaftaler samt på opnåelse af yderligere fremskridt på nøgleområder inden for våbenkontrol og nedrustning, herunder:

- ubegrænset og betingelsesløs udvidelse af Traktaten om Ikke-spredning af Atomvåben¹ samt arbejdet på et bedre kontrolsystem;
- snarlig ikrafttræden af Konventionen om Kemiske Våben og nye forholdsregler til styrkelse af Konventionen om Biologiske Våben²;
- forhandlingen af en verdensomspændende, kontrollerbar Prøvesprængningstraktat;
- emner på dagsordenen i CSCE's Forum for Sikkerhedssamarbejde;
- sikring af CFE-traktatens³ integritet og fuld overholdelse af alle dens bestemmelser.

19 Vi fordømmer alle internationale terroristhandlinger. De udgør et klart overgreb på menneskets værdighed og er en overtrædelse af menneskerettighederne og en trussel mod normale internationale relationer. I overensstemmelse med vore nationale forpligtelser understreger vi behovet for et optimalt samarbejde til forebyggelse og bekæmpelse af denne svøbe.

På hvilke områder vil NATO arbejde for våbenkontrol og nedrustning?

- gennem Traktaten om Ikke-spredning af Atomvåben,
- gennem Konventionen om Kemiske Våben og Konventionen om Biologiske Våben,
- ved skabelse af en Prøvesprængningstraktat,
- i CSCE's Forum for Sikkerhedssamarbejde og
- gennem CFE-traktaten.

¹ Aftale fra 1968. Trådte i kraft i 1970. Er undertegnet af de fleste stater i verden.

² Aftale fra 1972. Trådte i kraft i 1975

³ Treaty on Conventional Armed Forces in Europe. Nedrustningsaftale indgået i 1990 mellem NATO- og Warszawapagtlande.

NATO understreger behovet for samarbejde mod international terrorisme.

For at øge sikkerheden i Europa vil NATO udvikle samarbejdet med

- et demokratisk og reformvenligt Rusland,
- et uafhængigt og atomvåbenfrit Ukraine samt
- landene i Central- og Østeuropa.

NATO fordømmer magt anvendelse for at opnå territorial vinding. De Sydkaukasiske landes problemer bør løses i FN- og CSCE-regi.

Europas sikkerhed er stærkt forbundet med forholdene omkring Middelhavet. Fredsprocessen i Mellemøsten er et skridt i den rigtige retning.

20 Vi bekræfter vor støtte til politiske og økonomiske reformer i Rusland og byder vedtagelsen af en ny forfatning og afholdelsen af demokratiske parlamentsvalg i den russiske føderation velkommen. Dette er et vigtigt skridt henimod oprettelsen af en struktur, hvorunder varige demokratiske institutioner kan udvikles. Vi glæder os yderligere over den russiske regerings faste tilsagn om demokratiske reformer, markedsreform og en reformvenlig udenrigspolitik. Dette er vigtigt for sikkerheden og stabiliteten i Europa. Vi tror på, at et uafhængigt, demokratisk, stabilt og atomvåbenfrit Ukraine ligeledes vil bidrage til sikkerhed og stabilitet. Vi vil fortsætte med at opmuntre og støtte reformprocessen i begge lande og med at udvikle samarbejdet med dem og andre lande i Central- og Østeuropa.

21 Situationen i Sydkaukasus giver fortsat anledning til særlig bekymring. Vi fordømmer anvendelsen af magt til opnåelse af territorial vinding. Respekten for Armeniens, Azerbadjans og Georgiens territoriale integritet, uafhængighed og suverænitet er væsentlig for oprettelsen af fred, stabilitet og samarbejde i regionen. Vi opfordrer alle stater til at deltage i de internationale bestræbelser på at løse problemerne under FN's og CSCE's auspicier.

22 Vi gentager, at vi er overbeviste om, at Europas sikkerhed er stærkt forbundet med sikkerheden i Middelhavsområdet. Vi glæder os over de aftaler, der nyligt blev indgået i fredsprocessen i Mellemøsten, da de giver en historisk mulighed for en fredelig og varig løsning i området. Dette længe ventede genembrud har haft en positiv indvirkning på hele situationen i Middelhavsområdet og åbner mulighed for at træffe foranstaltninger til fremme af dialog, forståelse og tillidsskabende

foranstaltninger mellem landene i området. Vi pålægger de faste repræsentanter at fortsætte med at overveje situationen i sin helhed, og vi opmuntrer enhver bestræbelse, som kunne medvirke til at styrke stabiliteten i området.

23 Som medlemmer af Alliancen beklager vi den fortsatte konflikt i det tidligere Jugoslavien. Vi tror fortsat på, at konflikten i Bosnien skal løses ved forhandlingsbordet og ikke på slagmarken. Kun parterne kan skabe fred i det tidligere Jugoslavien. Kun de kan komme til enighed om at nedlægge våbnene og gøre en ende på den vold, som i disse mange måneder kun har tjent til at vise, at ingen af siderne kan få overtaget i deres stræben efter militær sejr.

24 Vi er enige om at støtte FN's og EU's bestræbelser på at sikre en forhandlingsløsning på konflikten i Bosnien, som alle parter kan acceptere, og vi anbefaler Den Europæiske Unions handlingsplan af 22. november 1993 til sikring af en sådan forhandlingsløsning. Vi bekræfter vor beslutning om at bidrage til gennemførelsen af en levedygtig løsning, som er opnået i god tro. Vi priser frontliniestaterne for deres nøglefunktion i gennemførelsen af sanktioner mod dem, der fortsætter med at opfordre til vold og aggression. Vi hilser NATO's og WEU's samarbejde om opretholdelse af de håndhævede sanktioner velkommen.

25 Vi fordømmer parternes overtrædelser af de allerede indgåede aftaler om indførelse af våbenstiltand og om tilladelse til uhindret adgang for humanitær bistand til ofrene for denne frygtelige konflikt. Denne situation kan ikke tolereres. Vi opfordrer alle parter til at respektere de indgåede aftaler. Vi

En varig løsning på konflikten i det tidligere Jugoslavien kan kun findes ad diplomatisk vej,

og her er FN og EU's tiltag de bedste eksempler.

? Hvordan vil NATO kontrollere og sikre, at parterne i det tidligere Jugoslavien holder de indgåede aftaler?

- ved at overflyve Bosnien,
- ved at støtte UNPROFOR og
- ved fremover at foretage luftangreb, så adgangen til centrale områder i Bosnien-Herzegovina er åben.

I løbet af de sidste fem år har NATO tilpasset sig udviklingen og fornyet sig på de væsentligste områder.

er besluttet på at fjerne forhindringerne for udførelsen af UNPROFOR's¹ mandat. Vi vil fortsætte vore operationer til håndhævelse af overflyvningsforbudet over Bosnien. Vi kræver fuld gennemførelse af FN's Sikkerhedsråds resolutioner vedrørende forstærkning af UNPROFOR. Vi bekræfter vor vilje til, under FN's Sikkerhedsråds myndighed og i overensstemmelse med Alliancens beslutninger af 2. og 9. august 1993, at foretage luftangreb for at forhindre en kvælning af Sarajevo, de sikre områder og andre truede områder i Bosnien-Herzegovina. I den forbindelse opfordrer vi UNPROFOR's myndigheder til hurtigst muligt at udarbejde planer, der skal sikre, at spærringen af UNPROFOR-kontingentet i Srebrenica hæves samt undersøge hvorledes lufthavnen i Tuzla kan åbnes for humanitær bistand.

26 De sidste fem år har bragt historiske muligheder såvel som nye uvisheder og nye former for ustabilitet til Europa. Vor Alliance har ændret sig for at tilpasse sig de nye forhold og i dag har vi taget beslutninger på centrale områder. Vi har givet vor fulde støtte til udviklingen af en europæisk sikkerheds- og forsvarsidentitet. Vi har tiltrådt konceptet om CJTF som et middel til at indrette Alliancen efter dens fremtidige opgaver. Vi har åbnet et nyt perspektiv for stadig tættere relationer til landene i Central- og Østeuropa og det tidligere Sovjetunionen. På denne måde har vi ved fælles bestræbelser fornyet vor Alliance bestående af et Nordamerika og et Europa, som står fast ved deres fælles og udelelige sikkerhed. De udfordringer, vi står overfor, er mange og alvorlige. De beslutninger, vi har taget i dag, vil give os bedre mulighed for at møde dem.

Partnerskab for Fred:

Indbydelse

Udsendt af stats- og regeringscheferne ved Det Nordatlantiske Råds møde i NATO-hovedkvarteret i Bruxelles den 10. og 11. januar 1994.

Vi, stats- og regeringscheferne fra medlemslandene i Den Nordatlantiske Alliance, som bygger på et tæt og langvarigt partnerskab mellem de nordamerikanske og europæiske allierede, forpligter os til at øge sikkerheden og stabiliteten i hele Europa. *Vi ønsker derfor at styrke båndene til de demokratiske stater øst for os¹.* Vi bekræfter påny, at Alliancen, som det fremgår af Artikel 10 i Washington Traktaten, vedbliver at være åben over for medlemskab af andre europæiske stater, som opfylder betingelserne for at fremme traktatens principper og bidrage til hele det nordatlantiske områdes sikkerhed. *Vi forventer og ser gerne en udvidelse af NATO,* som ville nå de demokratiske stater øst for os, som et led i en udviklingsproces, der tager den politiske og sikkerhedsmæssige udvikling i hele Europa i betragtning.

Vi har i dag iværksat et *øjeblikkeligt, praktisk program,*

som vil ændre forholdet mellem NATO og de deltagende lande. Dette nye program går videre end dialog og samarbejde for at skabe et virkeligt partnerskab - et *Partnerskab for Fred*. Vi opfordrer derfor *de andre stater, som deltager i NACC, og andre CSCE-lande,* som kan og vil bidrage til dette program, til at indgå i dette partnerskab med os. Aktiv deltagelse i Partnerskab for Fred vil spille en vigtig rolle i udviklingsprocessen hen imod en udvidelse af NATO.

Partnerskab for Fred, som vil virke under Det Nordatlantiske Råds myndighed, vil smede nye sikkerhedsrelationer mellem Den Nordatlantiske Alliance og dens Partnere for Fred. Det Nordatlantiske Råd vil indbyde partnerstaterne til at *deltage i politiske og militære organer ved NATO-hovedkvarteret* vedrørende partnerskabsaktiviteter. Partnerskabet vil udvide og styrke politisk og militært samarbejde i hele Europa, øge stabi-

liteten, mindske truslen mod fred, og bygge stærkere relationer op ved at fremme en atmosfære af praktisk samarbejde og engagement i de demokratiske principper, som vor Alliance bygger på. *NATO vil konsultere med enhver aktiv deltager i partnerskabet, som måtte fornemme en direkte trussel mod sin territoriale integritet, politiske uafhængighed eller sikkerhed.* I et tempo og et omfang, der bestemmes af den enkelte deltagende stats mulighed og ønske, vil vi arbejde konkret på større gennemslugtighed i forsvarsbudgetterne, fremme af demokratisk kontrol med forsvarsministerierne, fælles planlægning, fælles militærøvelser, og på at skabe mulighed for at operere sammen med NATO-styrker på områder som fredsbevarelse, eftersøgnings- og redningsaktioner samt humanitære operationer eller andet, som måtte blive aftalt.

Med henblik på at fremme et tættere militært samarbejde og interoperabilitet foreslår vi inden for rammerne af partnerskabet at foretage *fredsbevarende feltøvelser* fra 1994. For at ko-

ordinere fælles militære aktiviteter inden for partnerskabet opfordrer vi partnerskabsstaterne til at sende *faste forbindelses-officerer til NATO-hovedkvarteret og en særskilt partnerskabskoordinationscelle i Mons (Belgien)*, som under Det Nordatlantiske Råds myndighed kan foretage den militære planlægning i forbindelse med gennemførelsen af partnerskabsprogrammerne.

Siden NACC blev dannet for to år siden, har det udvidet dybden og omfanget af sine aktiviteter betydeligt. Vi vil sammen med alle vore NACC-partnere fortsætte med at arbejde på at skabe samarbejdsforbindelser inden for hele spektret af Alliances aktiviteter. Med udvidelsen af NACC's aktiviteter og skabelsen af Partnerskab for Fred har vi, for at forbedre de indbyrdes arbejdsrelationer og mulighederne for et tættere samarbejde, besluttet at *tilbyde personel fra NACC-lande og andre partnerskabsdeltagere permanente faciliteter ved NATO-hovedkvarteret.*

¹ Fremhævelserne i Indbydelsen og Ramedokumentet er vore.

Partnerskab for Fred:

Rammedokument

1. Under henvisning til den af NATO's stats- og regeringschefer udsendte indbydelse ved deres møde den 10. og 11. januar 1994 opretter medlemsstaterne af Den Nordatlantiske Alliance og øvrige stater, som underskriver dette dokument, idet de er besluttet på at uddybe deres politiske og militære bånd og bidrage yderligere til at styrke sikkerheden i det euro-atlantiske område, hermed inden for Det Nordatlantiske Samarbejdsråds rammer dette Partnerskab for Fred.

2. Partnerskabet oprettes som et udtryk for en fælles overbevisning om, at stabilitet og sikkerhed i det euro-atlantiske område kun kan opnås gennem samarbejde og fælles handlinger. Beskyttelse og fremme af *fundamentale friheds- og menneskerettigheder*, samt garanti for frihed, retfærdighed og fred gennem demokrati er fælles værdier, som er grundlæggende for partnerskabet. Ved at indgå dette partnerskab husker medlemmerne af Den Nordatlantiske Alliance

og de andre undertegnende stater på, at de har en forpligtelse til at opretholde demokratiske samfund og disses frihed fra tvang og trusler og til at bevare internationale retsprincipper. De bekræfter deres tilsagn om i god tro at *opfylde forpligtelserne i FN's Charter og principperne i den Verdensomspændende Erklæring om Menneskerettigheder, herunder specielt at afholde sig fra at true eller bruge magt mod nogen stats territoriale integritet eller politiske uafhængighed, at respektere eksisterende grænser og afgøre uenigheder ved fredelige midler*. De bekræfter også deres *forpligtelser i henhold til Helsingfors Slutakten* og alle senere *CSCE-dokumenter*, samt at de agter at opfylde de forpligtelser, de har påtaget sig inden for *nedrustning og våbenkontrol*.

3. De andre undertegnende stater vil samarbejde med NATO om følgende mål:

(a) at opnå større gennemsigthed i national forsvarsplanlægning og -budgettering,

- (b) at sikre demokratisk kontrol over forsvaret,
- (c) at bevare evnen og viljen til, afhængigt af forfatningsmæssige forhold, at bidrage til operationer under FN's myndighed og/eller CSCE's ansvar,
- (d) at udvikle militære samarbejdsrelationer med NATO, med henblik på fælles planlægning, træning og øvelser for at styrke deres evne til at påtage sig missioner inden for fredsbevarelse, eftersøgning og redning, humanitære operationer og andet, der måtte blive aftalt,
- (e) at udvikle styrker, på længere sigt, som er bedre egnede til at operere sammen med medlemmerne af Den Nordatlantiske Alliance.

4. De andre undertegnende stater vil overbringe NATO-myndighederne *præsentationsdokumenter*, hvoraf det fremgår, hvilke skridt de vil tage for at nå partnerskabets politiske mål, samt hvilke militære og andre aktiver der vil kunne benyttes til partnerskabsaktiviteter. NATO vil foreslå et *program for partnerskabsøvelser* og andre aktiviteter, som er i overensstemmelse med partnerskabets formål. På

basis af dette program og præsentationsdokumentet vil hver enkelt undertegnende stat i samarbejde med NATO udarbejde et *individuel partnerskabsprogram*.

5. Ved udarbejdelsen og gennemførelsen af de enkelte partnerskabsprogrammer kan andre undertegnende stater for egen regning og efter aftale med Alliancen og, om nødvendigt, de relevante belgiske myndigheder, *oprette deres eget forbindelseskontor* ved NATO-hovedkvarteret i Bruxelles. Dette vil lette deres deltagelse i NACC/partnerskabsmøder og -aktiviteter samt andre aktiviteter, de måtte blive indbudt til. De vil ligeledes stille det nødvendige og egnede *personel, aktiver, faciliteter og kapacitet* til rådighed for gennemførelsen af det aftalte partnerskabsprogram. NATO vil assistere dem på passende vis med formulering og gennemførelse af det individuelle partnerskabsprogram.

6. De andre undertegnende stater *accepterer følgende*:

- de, som påtænker at deltage i missionerne nævnt i paragraf 3(d) vil, om nødvendigt, deltage i hermed forbundne NATO-

øvelser;

- de vil finansiere deres egen deltagelse i partnerskabsaktiviteter og vil i øvrigt bestræbe sig på at dele byrderne ved op-sætningen af øvelser, hvori de deltager;
- de kan, efter aftale, sende faste forbindelsesofficerer til en separat partnerskabskoordinationscelle i Mons (Belgien), som under Det Nordatlantiske Råds myndighed vil foretage den nødvendige militære planlægning i forbindelse med gennemførelsen af partnerskabs-programmerne;
- deltagerne i planlægning og militærøvelser vil få adgang til visse NATO-oplysninger af teknisk karakter omhandlende interoperabilitet;
- med udgangspunkt i CSCE's tiltag på forsvarsplanlægningsområdet vil de andre undertegnende stater og NATO-landene udveksle oplysninger om initiativer, der er taget eller vil blive taget til fremme af gennemsigtigheden i forsvarsplanlægning og – budgettering og til sikring af demokratisk kontrol med væbnede styrker;
- de kan deltage i en gensidig udveksling af oplysninger vedrørende forsvarsplanlæg-

ning og -budgettering, som vil blive udarbejdet inden for rammerne af NACC/Partnerskab for Fred.

7. I overensstemmelse med deres forpligtelser i henhold til dette Partnerskab for Fred vil medlemmerne af *Den Nordatlantiske Alliance*:

- i samarbejde med de andre undertegnende stater udarbejde en planlægnings- og revisionsproces, som skal danne basis for udpegning og evaluering af de styrker og den kapacitet, som disse stater måtte stille til rådighed for multinational uddannelse, øvelser og operationer sammen med NATO-styrker;
- fremme militær og politisk koordination ved NATO-hovedkvarteret med henblik på at tilbyde relevant vejledning for partnerskabsaktiviteter sammen med de andre undertegnende lande, herunder planlægning, uddannelse, øvelser og udvikling af doktriner.

8. NATO vil konsultere med enhver aktiv deltager i partnerskab, som måtte fornemme en direkte trussel mod sin territoriale integritet, politiske uafhængighed eller sikkerhed.

▲
Den litauiske præsident Aloisius Razauskas (th) underskrev partner-
skabsaftalen den 27. januar i NATO.

►
Besøg i NATO af den rumænske
stats- og udenrigsminister Teodor
Melescanu (tv) den 26. januar
1994. Underskrivelse af partner-
skabsaftalen.

London- og Rom-deklarationerne fra 1990 og 91 samt Alliancens nye strategiske koncept fra 1991 markerede en ny æra i Europas historie. NATO indledte herved et samarbejde med de tidligere modstandere, der gradvist blev udbygget og udvidet.

På Topmødet 10. januar 1994 i Bruxelles vedtog Alliancens medlemmer en ny udvikling mod tættere samarbejde og udvikelse af NATO med såvel hidtil neutrale som de tidligere Warszawa-pagt-lande. "Partnerskab for fred" er den 4. kommenterede deklaration, Atlantsammenslutningen udgiver.

Forord af Statsministeren.

Atlantsammenslutningens Sekretariat
Ryvangs Allé 1, Postboks 2521, 2100 København Ø
Tlf. 39 27 19 44 Fax: 39 27 56 26
Giro nr: 214-7106

ISBN 87-87008-173